

SUMMARY

The Heritage Enters Through the Back Door

by Žarka Vujić

The author presents some examples of the educational trips offered and carried out by the Organized Child Care Enterprise, and finds them very successful in the terms of educational value, as they turned out to be actually and not merely declaratively dedicated to the "generating of the interest for the Croatian cultural heritage" as well as to the "generating and strengthening of awareness of the environment" in young children.

The silent, unboastful actions often do not leave a written trace behind them, but in the author's opinion they deserve to be presented and made known. The visits to the sites of the traditional wooden architecture of Posavina, the Ancient Roman site of Andautonia or to the unique florists workshop in Sveta Nedjelja were not only the amusing trips to the country not far from Zagreb, but also the meaningful meeting with the children's own heritage and tradition.

PRIJEDLOZI ZA TISKANJE EDUKATIVNIH MATERIJALA U MUZEJIMA

Snježana Pintarić
Zagreb

vaj tekst napisan je za izlaganje na skupu "Vizualno-likovna kultura" održanom u Hrvatskoj gospodarskoj komori u svibnju 1993. godine u Zagrebu. Skup je organiziralo Hrvatsko društvo vizualno-likovne kulture, a tema skupa bila je vizualno-likovna kultura u našoj svakodnevnici, tj. zahvaćala je sve aspekte svakodnevnog života - od škole i ulice do televizije. Smatrajući da bi muzeji kao jedni od najmarljivijih skupljača i najbogatijih posjednika vrhunski oblikovanih i likovno atraktivnih predmeta trebali imati ulogu u promicanju vizualno-likovne kulture, i to kroz razne oblike svoje djelatnosti (od izložbene do izdavačke) uključila sam se u skup izlaganjem na temu "Prijedlozi za tiskanje edukativnih materijala u muzejima".

Držim, naime da su se muzeji kod nas tijekom vremena etablirali kao uvažene kulturne i znanstvene institucije, ali da usprkos svom tom obilju najrazličitijih mogućih informacija koncentriranih u muzejskim predmetima nisu u dovoljnoj mjeri ispunili svoju odgojno-obrazovnu zadaću. Analiziramo li dalje taj oblik muzejske djelatnosti uvidjeti ćemo da u našim muzejima funkcioniraju vodičke službe i da je relativno razvijen rad u različitim radionicama (likovnim, etnografskim) te da pojedine institucije redovito njeguju održavanje izložbi dječjih radova. No, nikako ne možemo biti

museum of LONDON

HALF TERM ACTIVITIES

*for all the family at the
Museum of London*

A programme of activities for the
Museum's latest exhibition –

**the
PURPLE WHITE & GREEN**

The story of suffragettes in
London 1906–14 and their fight
to gain votes for women.

27, 28, 29 & 31 October 1992

Muzej grada Londona, informacije o obiteljskim programima

zadovoljni brojnošću i karakterom tiskanih materijala namijenjenih publici! Taj je dio izdavačke djelatnosti u našim muzejima skoro posve zanemaren; za njega se odvaja najmanje sredstava i ulaže se najmanje stručnih priprema, a mnogobrojni primjeri stranih muzeja govore nam ne samo o velikim mogućnostima te vrste aktivnosti već i o vrlo ozbiljnom pristupu kojem je cilj uključivanje što šire javnosti svih kategorija u svakodnevni rad muzeja.

Iz obilja engleskih materijala izdvajamo vijesti za učitelje, vijesti za prijatelje muzeja, informacije o obiteljskim programima i nastavnim programima subotom, radne listiće uz stalne postavne, ali i povremene izložbe, kataloge stalnih postava za djecu, informacije o mogućnostima najave telefonom, nagradne igre...

No, vratimo se našem problemu i pitanju što i kako učiniti kako bismo pomakli granicu koja dijeli "mrtvi" muzealni postav od stvarnog života, tj. kako oživiti postav nekog muzeja i učiniti ga zanimljivim i korisnim svakodnevnim "običnim" posjetiteljima u rasponu od 5 do 95 godina starosti, kako osmisliti muzealni postav da bi mogao svrshodno poslužiti ne samo u nastavi već i prilikom običnog turističkog obilaska, a da pritom ostane sačuvan dignitet svake pojedine struke i da ne bude narušen tijek muzejske priče? Jednom riječju, kako izvući idealan broj i oblik informacija iz izloženih muzealija i prilagoditi ih svakom pojedinom posjetitelju koji uđe kroz vrata muzeja.

(Pritom treba napomenuti da nismo zadovoljni brojnošću posjeta muzejima i da vjerujem da jedan od razloga njihovog ne-posjećivanja leži upravo u neprilagodnosti informacija prosječnom posjetitelju!) Pred potrebom da odgovori na ova pitanja našao se svaki muzealac koji se tijekom svog rada susreo s grupom posjetitelja i svaki je vjerojatno pronašao neko svoje rješenje, no ono je ovisilo o mnogočemu - o tome voli li uopće rad s ljudima, o tome koliko je njegovo predznanje iz metodike, didaktike i psihologije, o njegovoj sposobnosti oslušivanja bila grupe (je li grupa mirna ili nemirna, zainteresirana ili indiferentna), i naravno o njegovoj stručnoj upućenosti u zbirku koju predstavlja. No, nas trenutno ne zanimaju pojedinci i kvaliteta njihovih rješenja, već sam odgovor na navedena pitanja pokušala naći u principu koji bi bio primjenjiv na sve muzeje, a sve s ciljem što bolje prezentacije fundusa. Dio se mogućeg odgovora krije iza šturog i suhoparnog naslova ovog teksta, dakle, u tiskanju edukativnih materijala raznih vrsta, raznih nivoa aspiracija, prilagođenih različitim uzrastima. Recimo odmah na početku - tekstualni vodiči i radni listići u našim muzejima ne bi smjeli biti iznimke već pravilo. Svaki posjetitelj morao bi znati, bez obzira u koji muzej ušao, da će naći tekst koji će mu olakšati razgledavanje zbirke, svaki nastavnik morao bi znati da djecu može dodatno zabaviti i poučiti ako zatraži radne listiće, itd, itd.

Dakle, da bi sustav edukativnih materijala funkcionirao potrebno je da budu ispunjeni slijedeći uvjeti:

- 1) da materijali budu prisutni svugdje gdje postoji stalni postav bez iznimaka,
- 2) da osnovni materijali tj. tekstualni vodiči budu lako uočljivi i dostupni svim posjetiteljima,
- 3) mora se inzistirati na njihovoj upotrebi kako bi se stvorila navika njihovog korištenja,
- 4) potrebno je stalno obavješćivati javnost i biti u kontaktu s potencijalnom publikom ne samo preko sredstava javnog priopćavanja nego i putem vlastitih publikacija kao što su to već spomenute vijesti za učitelje, obavijesti za prijatelje muzeja, etc.

Polazeći od teze da muzej komunicira s publikom preko svog stalnog postava i činjenice da se u ovom trenutku pripremaju stalni postavi u nekoliko naših muzeja - Muzeju za umjetnost i obrt, Muzeju grada i Hrvatskom prirodoslovnom muzeju, te usprkos zatečenim malobrojnim pedagoškim djelatnicima u muzejima, držim da je potrebno i moguće

ostvariti slijedeće:

1) Uvesti TEKSTUALNE VODIČE u sve muzeje. Na njihov smještaj (npr. kutije stojeće ili zidne i sl.) i oblik treba misliti prilikom projektiranja i dizajniranja stalnog postava. TEKSTUALNE VODIČE moguće je prilagoditi različitim kategorijama posjetitelja, npr. za đake, za odrasle ili za strance. Osnovna namjena tekstualnih vodiča je INFORMACIJA. Vodič prilagođen djeci mora dakle sadržavati i neke osnovne upute o tome gdje se dijete nalazi, kako se treba ponašati i što će vidjeti, a iz izloženog materijala treba odabrati pažljivo odabrane karakteristične primjerke. Informacija ne smije biti opterećena detaljima, suvišnim podacima, naročito ne brojkama i stručnim izrazima. Vodič za strance mora se pak razlikovati od vodiča za odrasle jer stranci pristupaju zbirci s drugačijim predznanjima i očekivanjima. Stoga će u vodiču za strance neke općenite informacije morati biti opširnije na uštrb podataka o izloženoj građi. Tekstualni vodiči ne smiju biti predugački ni preopširni, moraju biti raspoređeni u svakoj dvorani na istom mjestu i moraju se po nečemu, najčešće je to boja, razlikovati kako bi svaka grupa mogla pratiti svoj tekst.

2) Uvesti tkz. OBITELJSKE ULAZNICE za jednokratni posjet obitelji. Takve ulaznice dijele se npr. svakom 500-tom posjetitelju ili svakom đaku koji sudjeluje u likovnoj radionici. Na taj način posjetitelj stiže pravo da jednom dovede cijelu obitelj besplatno u posjet muzeju. Najveća vrijednost takve ulaznice je u njezinoj poticajnoj odgojnoj ulozi.

3) Razvijanje ostalih oblika IZDAVAČKE DJELATNOSTI MUZEJA PRILAGODENE DJECI.

To su radni listići, katalogi didaktičkih izložbi, katalogi stalnog postava za djecu i sl.

Bez obzira na način umnožavanja materijala (fotokopiranje ili tisak) svi materijali moraju biti grafički ujednačeni s ostalim tiskanim materijalima muzeja, ali se moraju i po nečemu razlikovati kako bi djeci bili što privlačniji - takav se pristup često ogleda u upotrebi lajt-motiva tj. crtanih likova-junaka koji dijete vode kroz zbirku.

Mogućnosti razvijanja različitih oblika izdavačke djelatnosti i ostalih oblika rada s posjetiteljima vrlo su velike - od klasičnog rada s grupama do kluba prijatelja muzeja, rada u kasnim poslijepodnevima i večernjim satima, organizacije akcija u suradnji s domovima umirovljenika, nezbrinute djece, itd, itd. Pri svim tim aktivnostima vrlo su velike prednosti tiskanih materijala pred usmenim prenošenjem informacija jer:

- olakšavaju rad muzejskom pedagogu,
 - omogućavaju individualan tempo i način razgledavanja,
 - posjetitelji aktivno sudjeluju u obilasku rješavajući zadatke koji ih upućuju na pornije gledanje, uspoređivanje, traženje i razmišljanje.
- Budući da pedagog na kraju rada ispravljajući listiće posjetitelj dobiva povratnu informaciju, a materijale je često moguće i ponijeti kući.

Primljeno: 20. 05. 1995.

SUMMARY

The Proposals for Publishing Educational Material by Museums

by Snježana Pintarić

Considering that museums are the most attractive connoisseurs and the holders of the richest collections of the excellently designed and attractive objects, the author argues that they should play an important role in the promotion of the culture of visual arts through various forms of their activities, ranging from exhibitions to publishing. This belief was the reason why the author participated in the meeting dedicated to the theme "The Culture of Visual Arts" and contributed her paper "The Proposals for Publishing Educational Material by Museums".

In her paper the author particularly examines the situation in our museums and draws the conclusion that, although the museums have developed the activities of promoting the culture of visual arts through various workshops (visual arts, ethnography) very well, and although their guiding services function excellently, the number and quality of publications meant for the general public leave a lot to be desired; moreover, in the opinion of the author, this activity has been almost entirely neglected.

EDUKATIVNO ŠTIVO O HRVATSKOM PRIRODOSLOVNOME MUZEJU

Renata Brezinišćak

Hrvatski prirodoslovni muzej

Zagreb

Izložbe o Hrvatskome prirodoslovnome muzeju oduvijek su najviše privlačile mlade, ali i znatan broj odraslih osoba s razvijenijim osjećajem za prirodu. Da im olakšamo bolje razumijevanje sadržaja neke izložbe, ali i da što više "ponesu" kući, u našem smo muzeju uveli dvije vrste popratnih edukativnih tekstova. To su najprije, poučni listovi u obliku kratkog štiva, gdje se na jednostavan i svima razumljiv način objašnjavaju neki pojmovi vezani uz temu izložbe (npr., Što su fosili) ili za pojedine skupine koje su prezentirane na toj izložbi (npr., Rudisti, amoniti i sl.). Poučni listovi namijenjeni su svim posjetiocima. Zatim, tu su i radni listovi, ponajprije namijenjeni djeci, koji se mogu rješavati u izložbenom prostoru, učionicama ili kod kuće. Radni listovi prilagođeni su raznim dobnim skupinama djece i mladeži (svaka dozna skupina ima svoju boju). Edukativni materijal kojim se koristimo u našem muzeju radi se po uzoru na slične materijale u prirodoslovnim muzejima u Londonu i Beču, gdje sam bila na studijskom boravku, a napravljeni su kombinacijom teksta i crteža.

Radni listovi su zapravo mini-testovi u kojima je potrebno rješavati postavljene zadatke. Zadaci su najčešće u obliku pitanja s više ponuđenih odgovora među kojima treba pronaći točno rješenje. Ima tu i bojenja, crtanja, rješavanja križaljki, prepoznavanja eksponata i sl. Pitanja idu od jednostavnijih k složenijima. Neka pitanja su takva da se odgovori na njili moraju potražiti među eksponatima. Odgovori na pitanja, osim što se, naravno, nalaze na izložbi, ispisani su na zasebnoj listu. Stručni vodič koji vodi grupu kroz izložbu u razgovoru (predavanje) ističe (naglašava) odgovore na ta pitanja, a nakon razgovora (predavanja) pomaže pri rješavanju radnih listova, upućuje na određene izložke i sl. Ponekad učitelji odluče radne listove rješavati u školi, na satu, što se pokazalo kao vrlo praktično, jer se tako na zabavan način može provjeriti što su djeca naučila na izložbi. U Hrvatskome prirodoslovnome muzeju popratni edukativni materijali uz izložbe koristi se već duže od godinu dana i, kako se čini, učitelji i profesori su ih objeručke prihvatili. Neki ih čak uzimaju kao pomagala u izvedbi školskog programa. Djeca su, također, vrlo oduševljena radnim listovima. I mi smo zadovoljni upotrebom edukativnih materijala jer smo primijetili da djeca aktivnije sudjeluju u razgledanju izložaba, pa im muzej postaje zanimljivo mjesto. Svaka tematski nova izložba ima svoje popratne radne materijale. Uskoro planiramo napraviti i malu anketu među našim posjetiocima o kvaliteti edukativnih materijala kako bimo dobili i potvrdu ovih naših spoznaja.

Primljeno: 21. 06. 1995.